

مشروعیت اخلاقی در نظام حقوقی ایران

فریبا کریمی

کارشناسی ارشد حقوق جزا و جرم شناسی

چکیده

بی تردید علوم اخلاق و حقوق از علوم بسیار مهم انسانی هستند و بحث در مورد رابطه این دو علم از ضروریات است بویژه آن گاه که بحث حقوق کیفری بطور خاص مطرح می شود. به عبارتی مسأله این است که آیا حقوق کیفری مطلقاً ابزار تضمین حسن اجرای اخلاقیات در جامعه است؟ یا ابزار تضمین حسن اجرای اخلاقیات در جامعه است؟ و یا این که اساساً حقوق کیفری در حوزه اخلاق ورود نکرده و قواعد آن فارغ از ملاحظات اخلاقی وضع می شود؟ برای یافتن پاسخ سوالات مذکور لازم است در ابتدا مفاهیم حقوق، حقوق کیفری و اخلاق تبیین شوند سپس منشأ، قلمرو، هدف و ضمانت اجرای هر یک تشریح گردد تا بتوان به رابطه بین این دو شاخه علمی پی برد. کشف این ارتباط، در توجیه وضع و تدوین بسیاری از قوانین کیفری که علی‌رغم ماهیت اصلی قواعد کیفری، در حوزه زندگی خصوصی افراد ورود کرده اند و بنابراین، تنها راه مقابله با کجی و کجروی، توسل به حربه کیفر نیست و کیفر همواره ابزار کارآمدی برای حمایت از اخلاق نبوده و لاجرم ضمانت اجرای غیرکیفری نیز وجود دارند که نباید از نقش مؤثر آنها غافل شد؛ زیرا انتظار حداکثری از دولت و حقوق کیفری برای چاره اندیشی در برابر پدیده‌های ضداخلاقی که ضرر ملموسی ایجاد نمی کند، از یک سو به حس بی‌اعتمادی نسبت به شهروندان و جامعه مدنی در کنترل و مبارزه با کجروی دامن میزند و از سوی دیگر بستری را برای دست کشیدن از ارزش های انسانی و دست‌یازیدن به استبداد قانونی برای تحکیم وحدت اخلاقی و مناسبات اجتماعی مطابق خواست اکثریت فراهم می‌کند.

واژه‌های کلیدی: مشروعیت اخلاقی، قانون اساسی، ایران

مطالعات علوم سیاسی، حقوق و فقه

دوره ۶، شماره ۲، تابستان ۱۳۹۹، صفحات ۵۲-۶۱